

Mars. April – Satsytan regerar

Januari Februari Mars... April?

Vinter Vår Vinter Vår Vinter Vår Vinter... Vår?

Så gick den vintern utan att jag gjorde ett skvatt av mina planer.

Jag skulle nämligen läsa.

Läsa?!

Så fan heller. För jag har en *läskris*.

Liksom Sverige. Liksom världen. Barnen, ungdomarna. Samt de vuxna.

Ja hela släktet.

Donald Trump kan inte ens läsa ett A4. Av otålighet.

Och det kanske är pudelns kärna. Otålighet.

Varför då?

Tidsandan. Och det är inte så litet. Förr lärde man barnen att bli tåliga (ibland med tukt, förvisso).

Nu lär vi dom att bli otåliga. Att det är ok. För det är ju vi med.

Jag tänkte för en gångs skull presentera min slutsats redan i början,

eftersom det kan tänkas att ni inte orkar läsa hela texten. Av otålighet.

*Vi kan inte förvänta oss **kvalitativ läsning** samtidigt som vi kastar oss huvudstupa in i **digitaliseringen**.*

Utan minsta revolt.

Tja, det skulle va en svindyr mobilfri helg-retreat i tystnad uppe i Rättvik.

Jag måste bena i det här.

Allt digitalt skriker; Titta på det här. Lyssna på det här.

Tryck på det här!

Köp det här!

Allting är en fjäderlätt tryckning på musen bort.

Eller en dutt med fingret på en skärm.

Och vad leder det till, ur läsandets synpunkt?

Javisst, vi läser mer än nånsin!

Skit. Vi skriver mer än nånsin. Emojis, symboler, ikoner, versaler hit, gemener dit, stavfel, förkortningar.

Skit.

Och då det förr ansågs vara status med utförliga texter ska det nu vara:

Kort. Snärtigt. Fräckt. Fåordigt.

Ringer vi då i stället varann? Nämen gud... det är ännu mer förbjudet.

Perspektiv:

För hundra år sen fanns visserligen radio, men i övrigt var det genom läsning man tillägnade sig kunskap och underhållning. Läsandet var också en klassfråga, men genom vårt långa och lyckosamma välfärdsprojekt, så kunde en yngling eller ung flicka tigga sina föräldrar om att få läsa. Och även få möjlighet att studera.

Finns någon motsvarande iver och tacksamhet idag?

Så gick cirka 70 – 80 år. Finns det nån stofil som minns uttrycket "*snuttifiering*", ett populärt ord på 90-talet? Eller har det förpassats till historiens skrothög, och i så fall varför?

Det har väl en närmast komisk prägel, på grund av sin genomlysta självklarhet och oundviklighet i vår tid. Så det är tömt på all mening. Vi har nästan glömt den gamla världen, den icke-digitala, i en historiskt sett ultrasnabb hastighet. Så jag letar efter ett nytt, mera adekvat ord för vår tid.

Vad sägs om "*fragmentisering*". För det är vad vi (om jag får tillåtas tala för de flesta) får till oss av verkligheten. Små, små fragment. Som ett flimmer.

När jag sade upp den stora morgondraken Dagens Nyheter för kanske tio år sedan så var det för att jag ville läsa böcker igen (DN var ett dagsprojekt). Romaner, fackböcker, omläsningar, till och med serier, vad som helst. Utom korta texter.

Varning utfärdad för kulturkofte-pekpinne;

Jag ville inte vistas i denna grymma tid, jag ville gå in i parallell-universum.

I mitt huvud.

Nej såhär; Jag ville *förstå* vår tid genom att läsa.

Att kunna läsa, lägga ifrån sig, plocka upp när helst man vill.

Som en film man skapar inne i huvudet, där man själv bestämmer när man vill pausa den och när man vill återuppta den, för boken finns alltid kvar, och väntar på en som en vän.

Det gick... sådär. Sådär väldigt dåligt. Jag törs inte tänka på hur få romaner jag läst sen dess och jag skäms. Vilket också är fånigt. För hade jag något val? Gives vi något val?

När debatten om läskrisen och bokdöden gick i sina högsta, skvalpiga svallvågor för sådär tio år sen, figurerade ord som *djupläsning*, *sträckläsning* och *satsytan*.

Satsytan är bokbladet (eller text tryckt på papper, punkt). Den avgränsade ytan papper, på vilka dessa små krumelurer, bokstäverna trycks. De som hjärnan binder samman till ord, meningar och ett sammanhang.

Och som bäst sker undret; Att man kan kommunicera med någon, att man aldrig behöver känna sig ensam, att någon har tänkt och känt som en själv, kanske till och med en människa som levde för 500 år sen.

Någon invänder, varför just papper? Ett enkelt exempel; Innan jag vågar skicka iväg den här texten måste jag bara skriva ut den först, för att verkligen checka. Och får oftast en chock över hur många stav- och slarvfel, tillika illa formuleringar jag gjort. Satsytan regerar.

Går det att kombinera djupläsning med ständig "uppkoppling", med ständigt stirrande framför en skärm? Eller när man under en kort stund då man borde passa på att tänka, att dagdrömma, att planera, att bli kär, men i stället nervöst plockar upp sin iPhone och kollar på ditten, kollar på datten. Går in i *sociala medier* (usch vad jag hatar detta begrepp. De kan vara rejält asociala, promise).

Ja jag kan bara konstatera att jag, efter en olycka som gjorde att jag ändå inte kunde göra mer än att sitta – ett öde som borde gjort mig som allra olyckligast – i stället gick in i den lyckligaste tiden i mitt liv. Därför att jag med gott samvete oavbrutet kunde läsa.

Men det var tillräckligt länge sen för att jag då inte behövde bli ett nervöst vrak oavsett datorer, för vår minsta superdator, smartphonen, signalerade inte ständigt push up-notiser, sms-signaler och allmänt plingelingande, som man inte kan låta bli att kolla upp.

Varför inte det? Är vi inte tillräckligt vuxna för att göra val och/eller icke-val?

Att låta bli.

Kan det här kännas igen;

Man vill läsa lite. Nej först betala den där räkningen (eller skriva den här texten). Hoppsan, Messenger, tre meddelanden, hoppla, mejlen, ånej, någon har länkat. Bakom länken tio nya länkar, samt ett popup-fönster som kommer tillbaks varje gång jag trycker bort det, sen in på en länk som för mig till Kina (men först har jag godkänt ett avtal som är i romanlängd utan att ha läst ett ord). Jag har även sagt ja till utton dutton olika cookies, för att snabba på.

Äntligen ute, jävlar, Facebook-ikonen, satan, massor av kommentarer, och *lajks*, som jag bör lajka tillbaka på. Ackåve, födelsedagar. Tiden springer iväg var var jag nu, vad var det jag skulle göra bäst å kolla Insta också, förresten har jag några bilder jag måste lägga ut bla-bla-bla, bla-bla-bla.

Timmarna senare, utmattad, ont i rygg och säte, slår mig ner i fåtöljen.

Varför gick jag egentligen in i datorn?

Inte en susning. Jag minns inte.

Tio dagar senare kommer en påminnelse-avi på räkningen med saltad påminnelse-avgift.

Eller så har jag missat deadline.

På den här.

Text och bild: Pär Widmark

